

Hoofdstuk 5

Zinsbouw & focus

5. De zinsbouw (volgorde van de zinsdelen)

In zinnen drukt telkens één zinsdeel de boodschap, de bedoeling van de zin uit. Dat is de **focus** en ook andere zinsdelen dan lijdend voorwerp of voorzetselvoorwerp of bijwoordelijke bepaling kunnen focus-functie bezitten:

Van elke Hongaarse zin kan de zinsbouw worden weergegeven door onderstaand 1,2,3,4-schema. Op de eerste positie van de zin komt het *thema*, dat wil zeggen datgene waar we in de zin iets over willen vertellen. Op plaats *twee* komt datgene wat we precies over dat thema willen vertellen, op plaats *drie* het werkwoord (persoonsvorm) en op plaats *vier* kunnen we de overige informatie kwijt.

Het 1,2,3,4-schema:

1	2	3	4
thema	focus	werkwoord	rest

Voorbeeld:

Én tanár vagyok. *Ik ben docent.*

Stelt u zich deze situatie eens letterlijk voor: iemand kan zo'n uitspraak doen en tegelijk op zichzelf wijzen en daarbij dit zinnetje zeggen: ik ben docent. Dan is de "ik" duidelijk het thema: de "ik" gaat iets over zichzelf zeggen. De docent (tanár) is de focus - want dat is wat de "ik" over zichzelf wil vertellen. Tenslotte geldt: het werkwoord komt op positie drie.

Vraagwoorden, **nem** (niet) en andere ontkenningwoorden als **alig** (nauwelijks), **kevesen** (weinigen, enkelen), **sohasem** (nooit), **ritkán** (zelden) zijn altijd focus:

	Hol	van	a börrönd?	Waar is de koffer?
A börrönd	hol	van?		Waar is de koffer?
	Péter	nem	kér kávét.	Peter wil geen koffie.
	Péter	alig	beszél magyarul!	Peter spreekt nauwelijks Hongaars!

Onderstaand schema geeft een overzicht van de mogelijkheden van de zinsbouw:

THEMA	FOCUS	WERKWOORD	REST
	of: 2+3 (twee-eenheid)		
(én)	a Mátrába	megyek.	
* (én) (holnap)	el.....	megyek	(holnap) a Mátrába.
(én) (holnap)	nem	akarok	elmenni.
(én) (holnap)	nem	akarok	elmenni a Mátrába.
(én) a Mátrába	nem	akarok	(el)menni.
(Iréen)	a Mátrába	megy.	
	Ki	megy	a Mátrába?
	Én	megyek	a Mátrába.
	Iréen	megy	a Mátrába.
	**Sétálunk		a Mátrában.

* 1) De informatie van positie 1 kan ook op positie 4 staan. Als het op positie 1 staat, wil de spreker dit thema introduceren. Als het op positie 4 staat is het slechts een gedachte 'achteraf'.

2) In de laatste zin is het werkwoord **sétálok de focus: daarom bezet het in het schema zowel plaats twee als drie (plaats 1 is hier leeg). Ook in onderstaande reclametekst (rechtsonder) is het werkwoord focus.